

Schváleno usnesením Zastupitelstva Jihočeského kraje č. 80/2022/ZK-15 ze dne 31. 3. 2022

**STRATEGIE PRIMÁRNÍ PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ DĚTÍ
A MLÁDEŽE JIHOČESKÉHO KRAJE
NA OBDOBÍ 2022–2027**

Obsah

KAPITOLA 1/ ÚVOD	3
1.1 VÝCHODISKA PRO ZPRACOVÁNÍ STRATEGIE	3
1.2 KONKRÉTNÍ ODŮVODNĚNÍ POTŘEBNOSTI ŘEŠENÍ TĚTO PROBLEMATIKY	5
2/ ANALYTICKÁ ČÁST	6
2.1 POPIS CÍLOVÝCH SKUPIN A SITUACE V KRAJI	6
PRIMÁRNÍ CÍLOVÁ SKUPINA – ZÁKLADNÍ STATISTICKÉ ÚDAJE ZA JIHOČESKÝ KRAJ	8
2.2 KOORDINACE PRIMÁRNÍ PREVENCE V JIHOČESKÉM KRAJI.....	9
2.3 AKTIVITY KRAJE V OBLASTI PRIMÁRNÍ PREVENCE.....	10
KAPITOLA 3/ Síť služeb.....	11
PŘEHLED ORGANIZACÍ, PŮSOBÍCÍCH V OBLASTI PRIMÁRNÍ PREVENCE	11
KAPITOLA 4/ Financování služeb v oblasti primární prevence rizikového chování	15
KAPITOLA 5/ SWOT analýzy	16
SWOT ANALÝZA OBLASTI VŠEOBECNÁ PREVENCE.....	16
SWOT ANALÝZA OBLASTI SELEKTIVNÍ A INDIKOVANÉ PREVENCE.....	18
KAPITOLA 6/ STRATEGICKÁ ČÁST	19
6/1 OBECNÝ CÍL	19
6/2 KLÍČOVÉ AKTIVITY A OPATŘENÍ NEZBYTNÉ PRO PLNĚNÍ PRIORITY V JEDNOTLIVÝCH PILÍŘÍCH.....	20
DOPLNĚNÍ.....	25
DOKUMENTY VYJADŘUJÍCÍ ROLI KRAJŮ V SYSTÉMU PRIMÁRNÍ PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ	25
DOKUMENTY VZTAHUJÍCÍ SE K PRIMÁRNÍ PREVENCI RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ	25
LEGISLATIVNÍ OPORA PRIMÁRNÍ PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ.....	27
Seznam použitých zkratk.....	28

Strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže Jihočeského kraje na období 2022–2027

KAPITOLA 1/ ÚVOD

1.1 Východiska pro zpracování strategie

Primární prevence rizikového chování (dále také PPRCH) je nedílnou součástí základního poslání škol a školských zařízení v Jihočeském kraji (dále také JČK). Její realizace probíhá v každé škole na základě vypracované Školní preventivní strategie (programu) v součinnosti se Školním vzdělávacím programem vycházejícím z příslušného rámcového vzdělávacího programu, případně je přílohou osnov a učebních plánů škol a školských zařízení.

Strategie prevence rizikového chování u dětí a mládeže Jihočeského kraje na období 2022 – 2027 vychází z Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č. j. 21 291/2010–28, vydaného Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT) a především ze závěrů pravidelných jednání s metodiky prevence v pedagogicko-psychologických poradnách (dále jen „metodik prevence“) a poskytovateli programů specifické prevence, z výsledků analýzy potřeb a situace v terénu na úrovni škol, školských zařízení a z dlouhodobých cílů stanovených strategiemi MŠMT. Strategie navazuje na předchozí krajské strategie a je v souladu s dalšími koncepčními dokumenty na celostátní úrovni, jako jsou Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže, Strategie prevence kriminality a Protidrogové strategie EU a dalšími dokumenty a zákonnými ustanoveními, jejichž výčet je uveden v závěru dokumentu.

Pod pojmem rizikové chování rozumíme takové vzorce chování, v jejichž důsledku dochází k prokazatelnému nárůstu zdravotních, sociálních, výchovných a dalších rizik pro jedince i pro společnost. Za prevenci rizikového chování (někdy se též používá místo pojmu "rizikové chování" ne úplně přesný pojem „sociálně patologické jevy“) můžeme považovat jakékoliv druhy výchovných, vzdělávacích, zdravotních, sociálních a jiných intervencí, které směřují k předcházení vzniku rizikového chování, zamezují jeho eskalaci, zmírňují dopady a projevy rizikového chování, případně řeší jeho důsledky.

Základním principem prevence rizikového chování jsou výchova ke zdravému životnímu stylu a podpora osvojování si pozitivního sociálního chování a rozvoje sociálních kompetencí vedoucích k harmonickému rozvoji osobnosti. Základními východisky efektivní primární prevence je kontinuita, systematickosti a komplexnosti preventivního působení s ohledem na věk dítěte a jeho aktuální prožívání světa. Primární prevence je zaměřena zejména na rizikové faktory, spolupodílející se na vzniku rizikového chování.

V nejužším pojetí řadíme do základních typů rizikového chování:

1. Agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimédií, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie
2. Záškoláctví
3. Prevence v adiktologii, užívání všech návykových látek, netolismus, gambling
4. Extrémně rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, prevence úrazů
5. Rasismus, xenofobie
6. Spektrum poruch příjmu potravy
7. Negativní působení sekt
8. Sexuální rizikové chování

V širším pojetí pak k těmto osmi oblastem zařazujeme následující okruh, který se z hlediska výskytu v populaci začíná stávat velkým ohniskem pro preventivní práci, ale který nelze jednoznačně zahrnout do konceptu rizikového chování:

9. Okruh poruch a problémů spojených se syndromem týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte (CAN)¹

¹ Miovský, M. (2010). Historie a současné pojetí primární prevence rizikového chování v České republice. In: Miovský, M., Skácelová, L., Zapletalová, J. & Novák, P. (Eds.), Primární prevence rizikového chování ve školství (s. 13–28). Tišnov, Praha: Sdružení SCAN, Centrum adiktologie, Psychiatrická klinika, 1. LF UK v Praze a VFN v Praze; Togga.

V rámci primární prevence rozlišujeme prevenci nespecifickou a specifickou. Specifickou pak dále dělíme na všeobecnou, selektivní a indikovanou.

Rizikové chování dříve užívaný termín sociálně patologické jevy, který se používá spíše v oblasti sociálních služeb, navíc je zřejmé, že aktivity, které zapadají do rámce rizikového chování, nelze označit jako patologické, jelikož v primární prevenci jde především o jejich předcházení. Podle Miovského (2015, str. 28–29) pojmem rizikové chování rozumíme „*takové chování, v jehož důsledku dochází k prokazatelnému nárůstu zdravotních, sociálních, výchovných a dalších rizik pro jedince nebo společnost*“.

Nespecifickou prevencí se rozumí veškeré aktivity podporující zdravý životní styl a osvojování pozitivního sociálního chování prostřednictvím smysluplného využívání a organizace volného času, například zájmové, sportovní a volnočasové aktivity a jiné programy, které vedou k dodržování určitých společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání. Lze říct, že programy nespecifické prevence by existovaly a byly žádoucí i v případě, že by neexistovaly rizikové projevy chování. Nespecifické programy nelze vztahovat k určitému fenoménu, jehož výskytu se program snaží předcházet. Působí totiž obecně, nespecificky. Nespecifická prevence se neváže úzce a přímo k žádnému typu rizikového chování.²

Za **specifickou primární prevencí** rizikového chování považujeme takové aktivity a programy, které jsou úzce zaměřeny na některou z konkrétních forem rizikového chování. Snahou specifické prevence je působit cíleně (na konkrétní problém, stádium, formu a typ rizikového chování), specificky na informovanost a postoje dětí k danému typu rizikového chování. Jedním z předpokladů kvalitního a účinného programu specifické primární prevence je dlouhodobost – tedy především vícečetnost zvoleného programu pro konkrétní typ rizikového chování v průběhu určitého období – zpravidla jednoho školního roku. Právě specifická primární prevence je základním prvkem v primárně preventivních aktivitách škol a školských zařízení.

Specifickou primární prevencí můžeme rozdělit do třech úrovní. Tyto úrovně jsou vydefinovány v závislosti na tom, jaká je cílová skupina programu, jaká je míra jejího ohrožení rizikovým chováním.

a) všeobecná prevence – je zaměřena na širší populaci, aniž by byl dříve zjišťován rozsah problému nebo rizika,

b) selektivní prevence – je zaměřena na žáky, u nichž lze předpokládat zvýšený výskyt rizikového chování,

c) indikovanou prevence – je zaměřena na jednotlivce a skupiny, u nichž byl zaznamenán vyšší výskyt rizikových faktorů v oblasti chování, problematických vztahů v rodině, ve škole nebo s vrstevníky.³

Za neúčinnou primární prevencí považujeme především:

a) zastrašování a triviální přístup: „prostě řekni ne“, citové apely, pouhé předávání informací, samostatně realizované jednorázové akce, potlačování diskuse, stigmatizování a znevažování osobních postojů žáka/studenta, přednášky, pouhé sledování filmu, besedy s bývalými uživateli (ex-usery) na základních školách, nezapojení žáků/studentů do realizovaných aktivit a nerespektování jejich názorů, politiku nulové tolerance na škole a testování žáků jako náhražka za kontinuální primární prevenci.

b) hromadné kulturní či sportovní aktivity nebo návštěva historických a kulturních památek s pasivní účastí auditoria by měly být pouze doplňkem, na který by měla vždy navazovat diskuse v malých skupinkách.⁴

² Zdroj: Národní ústav pro vzdělávání, více na <http://www.nuv.cz/t/co-je-skolska-primarni-prevence-rizikoveho-chovani/specificke-x-nespecificke-programy-primarni-prevence-1>

³ Zdroj: MŠMT – Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, více na <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

⁴ Zdroj: Informační portál Prevence-info.cz - <http://www.prevence-info.cz/p-prevence/neucinna-primarni-prevence>

Z hlediska primární prevence ve školství klade **Jihočeský kraj důraz především na specifickou primární prevenci rizikového chování**, to znamená na aktivity a služby zaměřené na populaci, u které lze v případě jejich absence očekávat rizikový vývoj. Specifická primární prevence se snaží předcházet výskytu rizikového vývoje, případně jej co nejdéle oddálit, nebo minimalizovat jeho možné nepříznivé dopady pro jednotlivce, rodiny a místní společenství. Specifické primárně-preventivní programy se tedy explicitně zaměřují na určitou cílovou skupinu a snaží se hledat způsoby, jak předcházet vzniku a rozvoji rizikového chování.

Systém primární prevence rizikového chování ve školství je v Jihočeském kraji dlouhodobě systematicky podporován a snahou je tento systém nejenom udržet, ale nacházet další zdroje pro jeho možný rozvoj v příštích letech. Základním koncepčním a strategickým nástrojem pro dosažení této snahy a stanovených cílů a priorit je právě tato Strategie.

Obsahem dokumentu Krajská strategie primární prevence rizikového chování Jihočeského kraje na období 2022–2027 je souhrnné zpracování a stanovení priorit, hlavních a dílčích cílů, které budou v průběhu tohoto období naplňovány a přispějí ke stabilizaci a rozvoji efektivní primární prevence rizikového chování ve školství v Jihočeském kraji.

1.2 Konkrétní odůvodnění potřebnosti řešení této problematiky

Oporu a východiska pro tvorbu a realizace strategií v jednotlivých regionech tvoří především Programové prohlášení vlády z roku 2014, legislativní dokumenty ČR vztahující se ke školství nebo přímo k primární prevenci rizikového chování, jako např. dokumenty a metodická doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, které je hlavním koordinátorem systému primární prevence rizikového chování v České republice. Z hlediska primární prevence (především té protidrogové) je pak výchozím dokumentem Strategie EU pro oblast drog na období 2021–2025.

Krajská Strategie prevence rizikového chování u dětí a mládeže v Jihočeském kraji na období 2022 - 2027 vychází také ze závěrů pravidelných jednání s metodiky prevence a externími poskytovateli programů primární prevence, z dlouhodobých cílů stanovených Národní strategií prevence rizikového chování dětí a mládeže MŠMT na období 2019 – 2027 je v souladu z dalšími krajskými a národními dokumenty, především pak se Strategií prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním Jihočeského kraje na období 2022 – 2024, Koncepcí prevence kriminality Jihočeského kraje na období 2022 - 2027, Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019 – 2027a Strategií prevence kriminality v České republice na léta 20212 - 2027.

2/ ANALYTICKÁ ČÁST

2.1 Popis cílových skupin a situace v kraji

Cílové skupiny

Jedním z požadavků pro naplňování cílů krajské strategie prevence v Jihočeském kraji je ve své územní působnosti zajistit komplexnost a efektivní fungování systému primární prevence, reagovat na potřeby terénu, případně jej doplnit o další potřebné a chybějící aktivity zaměřené na tyto cílové skupiny:

Primární cílová skupina: Základní cílovou skupinou, na kterou se tato strategie zaměřuje a ke které je jako k primární skupině celý systém specifické primární prevence směřován, jsou:

- **děti a mládež (především žáci a studenti mateřských, základních a středních škol)**

Objektem působení v oblasti prevence rizikových projevů chování je dítě (mladý člověk) odpovědné za vlastní chování a způsob života v míře přiměřené jeho věku a jeho psychické zralosti, tzn. dítě...

- s posílenou duševní odolností vůči stresu, negativním zážitkům a vlivům
- schopné dělat samostatná (a pokud možno správná) rozhodnutí při vědomí všech alternativ
- s přiměřenými sociálně psychologickými dovednostmi
- schopné řešit problémy, případně schopné nalézt pomoc při jejich řešení
- schopné odolávat těžkým situacím a překonat je (resilience)
- podílející se na tvorbě prostředí a životních podmínek
- otevřené a pozitivně nastavené k sociálním vztahům
- aktivně přijímající zdravý životní styl (životospráva, sportovní a kulturní aktivity).

Sekundární cílové skupiny: Dalšími skupinami, kterým je třeba věnovat pozornost, jsou především osoby či instituce, zainteresované na řešení této problematiky. Jedná se především o:

- **rodiče či zákonné zástupce;**
- **pedagogické pracovníky;**
- **sociální pracovníky a sociální pedagogy** (jedná se např. pracovníky nízkoprahových zařízení pro děti a mládež);
- **veřejnost** (místní komunity);
- **pedagogicko-psychologické poradny** (primárně metodici prevence);
- **odborné služby – poskytovatelé a pracovníci programů specifické primární prevence.**

Rodiče či zákonní zástupci: Rodiče či zákonní zástupci dětí a mladých lidí patří mezi jednu z nejdůležitějších cílových skupin, odpovídají za všestranný vývoj svých dětí, což ve smyslu rodinného práva představuje odpovědnost za výchovu a vzdělávání dítěte včetně preventivního působení ve vztahu k rizikovým formám chování, stejně jako za péči o osobu dítěte, jeho zastupování v právních vztazích a správu jeho majetku. Jsou základním článkem, který formuje osobnost dítěte a jeho vztah ke světu, lidem a dalším živým tvorům.

Pedagogičtí pracovníci: Podle Zákona č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících je pedagogickým pracovníkem ten, kdo koná přímou vyučovací, výchovnou, speciálně-pedagogickou nebo pedagogicko-psychologickou činnost přímým působením na vzdělávaného, kterým uskutečňuje výchovu a vzdělávání na základě zvláštního právního předpisu⁵ (dále jen "přímá pedagogická činnost"); je zaměstnancem právnické osoby, která vykonává činnost školy, nebo zaměstnancem státu, nebo ředitelem školy, není-li k právnické osobě vykonávající činnost školy v pracovněprávním vztahu nebo není-li zaměstnancem státu. Pedagogickým pracovníkem je též zaměstnanec, který vykonává přímou pedagogickou činnost v zařízeních sociálních služeb.

Přímou pedagogickou činnost vykonává učitel, pedagog v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, vychovatel, speciální pedagog, psycholog, pedagog volného času, asistent pedagoga, trenér, metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně, vedoucí pedagogický pracovník.

⁵ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Předpokladem naplňování cílů v oblasti prevence je pedagog vzdělaný, kvalifikovaný, komunikativně, psychologicky a speciálně pedagogicky vybavený. Svou osobností se pozitivně podílí na vývoji sebeuvědomění dětí a žáků a je schopen vzdělávat za aktivní účasti dětí a žáků.

Zvyšování odolnosti dětí a mládeže proti rizikovým projevům chování vyžaduje systémovou a koordinovanou připravenost realizátorů preventivních aktivit ve školách a školských zařízeních. Je potřebné, aby se mezi třídou a učitelem vytvořilo prostředí důvěry – pozitivní a bezpečné klima, které přispívá ke zdravému vývoji vztahů ve třídě, ale ve finále i celé škole. Aby mohl učitel tyto cíle naplnit, jsou důležité především dva aspekty:

- **Ochota se vzdělávat a prohlubovat znalosti a dovednosti ve výchově uplatnitelné ve vyučování**
- **Podpora vedení školy** (podpora ve smyslu zajištění vhodných podmínek pro realizaci výchovně – vzdělávacího procesu, tak také ve smyslu podpory jako péče o své zaměstnance)

Veřejnost (komunita): Veřejnost může významným způsobem přispívat k vytváření a ovlivňování žádoucích sociálních norem a prostředí, které může rizikové chování podporovat nebo je naopak minimalizovat (např. tolerance společnosti vůči nadměrnému užívání alkoholu, tolerance prodeje alkoholu a tabáku nezletilým, toleranci k rasismu a xenofobii, tolerance k porušování společenských norem atd.). U této cílové skupiny je hlavním cílem především zvýšení povědomí o problematice rizikového chování a větší zapojení do řešení projevů rizikového chování pozitivním směrem, a to prostřednictvím dostatečného informování a aktivit specificky zaměřených na tuto cílovou skupinu. Stejně tak je cílem přijetí zodpovědnosti za vlastní chování jako jednoho z klíčových bodů v možnosti řešení problémů spojených s projevy rizikového chování u dětí a mládeže.

Specifické cílové skupiny:

- **Odborní pracovníci a odborné služby v programech primární prevence rizikového chování.** Do této skupiny řadíme především poskytovatele preventivních aktivit, kteří působí ve školách či školských zařízeních a kteří se na tuto odbornou činnost specializují:

- **Metodik prevence v Pedagogicko psychologické poradně:**

Metodik prevence (dále také MP) je zařazen do hierarchie výkonu specifické primární prevence ve školství. Ze své pozice především zajišťuje koordinaci a metodickou podporu školních metodiků prevence, organizuje pro ně pravidelné pracovní porady (semináře) a poskytuje jim individuální odborné konzultace. Na žádost školy pak pomáhá ve spolupráci se školním metodikem prevence a dalšími pedagogy případně vedením školy řešit akutní a aktuální problémy související s výskytem rizikového chování ve škole. Vede a realizuje programy nejen preventivní ale i intervenční zaměřené na účelné a efektivní řešení problémů v rámci třídních kolektivů. Úloha metodika prevence je pro fungování primární prevence a případné včasné zachycení projevů rizikového chování zásadní.

- **Školní metodici prevence:**

Vybraní pedagogové ve školách a školských zařízeních, kteří realizují a koordinují systém prevence přímo na příslušné škole. Školní metodik prevence je klíčovým poradenským pracovníkem školy na poli primární prevence rizikového chování. Koordinuje tvorbu Minimálního preventivního programu (MPP), naplňování jeho cílů a jeho evaluaci.

- **Externí poskytovatelé programů specifické PPRCH (obvykle nestátní neziskové organizace)**

Nabízejí preventivní programy, které si školy nemohou ze svých odborných a finančních zdrojů zajišťovat samy. Realizují vzdělávací programy pro pedagogické pracovníky, které slouží k posilování jejich schopností a dovedností v oblasti PPRCH. Společně s metodiky prevence v PPP jsou klíčovými partnerem pro školy a školská zařízení v oblasti primární prevence.

Důležité je také zapojení a spolupráce všech zainteresovaných subjektů resortu školství (odbory školství na úradech měst a krajů, PPP, Střediska výchovné péče – SVP, Česká školní inspekce – ČŠI), ale i dalších resortů participujících na primární prevenci (např. Krajská hygienická stanice – KHS, Policie ČR, Probační a mediální služba – PMS), Orgán sociálně-právní ochrany dětí – OSPOD, vysoké školy – především pedagogického zaměření).

PRIMÁRNÍ CÍLOVÁ SKUPINA – ZÁKLADNÍ STATISTICKÉ ÚDAJE ZA JIHOČESKÝ KRAJ

Počet základních a středních škol a počet žáků v Jihočeském kraji

Síť škol a školských zařízení tvoří 174 mateřských škol, 265 základních škol a 91 středních škol a vyšších odborných škol, včetně 22 gymnázií, 40 základních uměleckých škol a 11 domů dětí a mládeže. Vysokoškolské vzdělání je možno získat v Českých Budějovicích na některé z osmi fakult Jihočeské univerzity (ekonomické, filozofické, pedagogické, přírodovědecké, teologické, zdravotně sociální, zemědělské, rybářství a ochrany vod), nebo na Vysoké škole technické a ekonomické. V Českém Krumlově je vysoká škola Cevro institut. V Jindřichově Hradci sídlí Fakulta managementu Vysoké školy ekonomické Praha. Kromě toho je možno studovat na 2 soukromých vysokých školách, a to Vysoké škole evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích nebo na Filmové akademii M. Ondříčka v Písku.

Tabulka č. 2. 1: Přehled škol a školských zařízení Jihočeském kraji rozříděných podle zřizovatele, stav ke školnímu roku 2020/2021

Druh školy	ZŘIZOVATEL				
	kraj	církev	Obec	soukromé	celkem
Mateřské školy /z toho součástí ZŠ	1	4	150/145	19	174
Základní školy	20	4	223	18	265
Střední školy a VOŠ	72	2	2	15	91
Základní umělecké školy	22	0	9	9	40
Domy dětí a mládeže	8	1	1	1	11
CELKEM	123	11	385	62	581

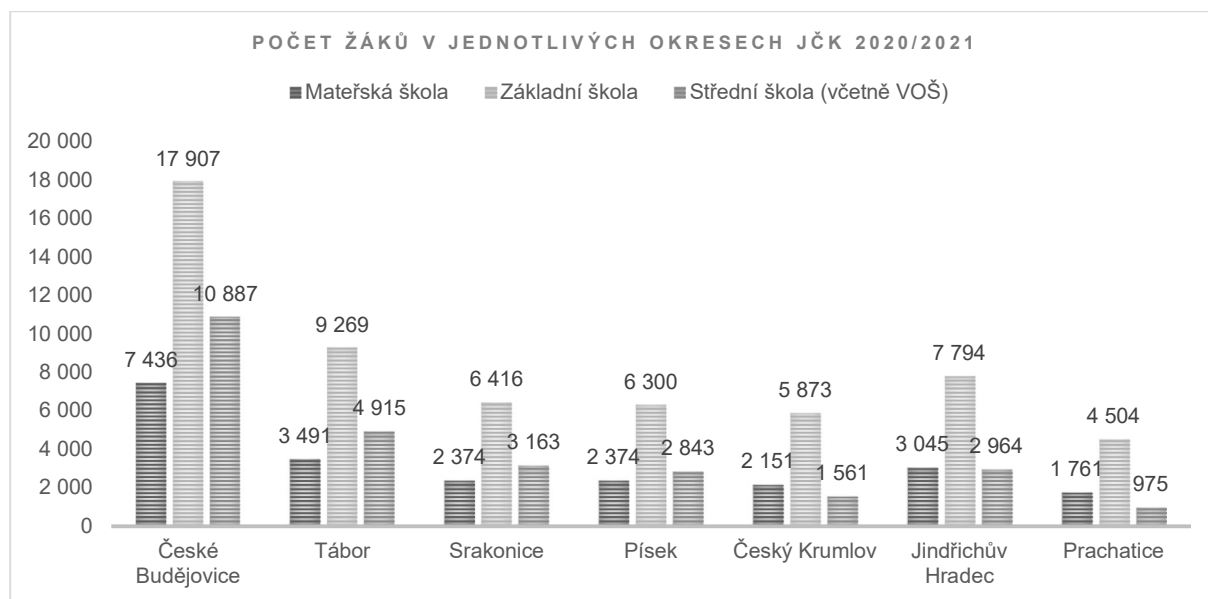
Zdroj: OŠMT

Tabulka č. 2. 2: Počty žáků a tříd v Jihočeském kraji ve školním roce 2020/2021

Druh školy	Počet žáků	Počet tříd
Mateřská škola	22 632	1 032
Základní škola	58 063	2 990
Střední škola (včetně VOŠ)	27 308	1 216
CELKEM	108 003	5 238

Zdroj: OŠMT

Graf č. 2.1: Počet žáků v Jihočeském kraji po jednotlivých okresech ve školním roce 2020/2021

Zdroj: OŠMT

2.2 Koordinace primární prevence v Jihočeském kraji

Koordinace primární prevence u dětí a mládeže v Jihočeském kraji je plně v souladu se systémem primární prevence v České republice. Vychází z platného metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č.j. 21291/2010-28 (MŠMT). Ve struktuře Krajského úřadu Jihočeského kraje je primární prevence garantována především odborem sociálních věcí, oddělením sociálních služeb, konkrétně úvazky vyčleněnými na koordinaci prevence rizikového chování. Je vykonávána v samostatné působnosti. V době zpracování strategie je zajištěna dvěma pracovníky oddělení. Aktivity jsou koordinovány s Odborem školství, mládeže a tělovýchovy, který ve své gesci část aktivit v této oblasti přímo realizuje.

Mezi hlavní aktivity v oblasti koordinace prevence patří:

- koordinace naplňování státní politiky v oblasti primární prevence;
- participace při tvorbě národní strategie prevence rizikového chování, která jsou v gesci MŠMT;
- tvorba a naplňování krajských strategických dokumentů v oblasti primární prevence – spolupráce se všemi subjekty ve vertikální rovině, hlavně s metodiky prevence v PPP, externími poskytovateli programů primární prevence, školami, obcemi a dalšími institucemi, zabývající se tématem a problematikou primární prevence rizikového chování ve školství a krajskými koordinátory prevence ostatních krajů
- rozvoj spolupráce s relevantními subjekty na všech úrovních
- vytváření materiálních, personálních a finančních podmínek nezbytných pro vlastní realizaci prevence ve školství v kraji;
- spolupráce s dalšími subjekty v souvisejících oblastech – např. politika v oblasti závislostí, prevence kriminality...

Na horizontální linii je primární prevence metodicky zajišťována pracovníky Odboru sociálních věcí, na pozici krajský školský koordinátor prevence rizikového chování. Ti úzce spolupracují s metodiky prevence v pedagogicko-psychologické poradně, která je příspěvkovou organizací Jihočeského kraje se sedmi detašovanými pracovišti v každém okrese kraje, a ředitelstvím sídlícím v Českých Budějovicích. Metodici v poradnách pak vedou po odborné stránce školní metodiky prevence. Monitorují ve školách a školských zařízeních v Jihočeském kraji realizaci Minimálně preventivních programů a navazující aktivity v oblasti prevence rizikového chování. Provádí kontrolu a připravují vyhodnocení Minimálně preventivních programů a dalších aktivit škol a školských zařízení v oblasti prevence rizikového chování v kraji. Krajský koordinátor se účastní porad se školními a okresními metodiky prevence v jednotlivých okresech. Probíhá spolupráce s organizacemi, jejichž cílovou skupinou jsou děti a mládež ohrožené rizikovým chováním a jeho následky.

Na vertikální linii kraj aktivně spolupracuje s věcně příslušným resortem – MŠMT, Národním pedagogickým institutem (NPI), s ostatními krajskými školskými koordinátory prevence.

Na internetových stránkách Jihočeského kraje (v sekci Krajský úřad/Odbor sociálních věcí) je vytvořen odkaz „**Prevence rizikového chování**“, který je určen nejenom školním metodikům prevence a dalším subjektům působícím v oblasti primární prevence. Pod tímto odkazem jsou zveřejňovány aktuální informace z oblasti prevence, k volnému stažení jsou zde dostupné metodické, koncepční, legislativní materiály a publikace, kontakty na místní odborníky na poli primární prevence rizikového chování.

Přímý odkaz:

<https://www.kraj-jihocesky.cz/index.php/krajsky-urad/odbor-socialnich-veci#prevence-rizikoveho-chovani>

2.3 Aktivity kraje v oblasti primární prevence

Spolupráce s aktéry primární prevence rizikového chování v Jihočeském kraji

Jihočeský kraj zajišťuje především podporu přímé realizace programů primární prevence rizikového chování. Spolupracuje se subjekty zabývající se primární prevencí a podílí se dílčím způsobem na vybraných aktivitách směřujících k řešení této problematiky. V průběhu roku se realizují informační/koordinační schůzky odborníků z řad krajského úřadu, pedagogicko-psychologické poradny a poskytovatelů programů primární prevence na školách, programy jsou spolufinancovány z rozpočtu kraje.

Vzdělávání je v oblasti prevence rizikového chování jedna z priorit. Jihočeský kraj pořádá odborné vzdělávací semináře a workshopy v rámci dalšího vzdělávání pedagogů a dalších pracovníků v oblasti prevence rizikového chování, které jsou zaměřeny na zvyšování jejich odborné úrovně. Semináře jsou financovány z rozpočtu kraje. Další významnou aktivitou oddělení prevence a humanitních činností je od roku 2012 pořádání **Krajské konference primární prevence rizikového chování**. Jihočeský kraj konferenci pořádá, organizuje a také financuje, nebo spolufinancuje (pokud se na realizaci konference podaří získat prostředky z dalších zdrojů). Témata jsou vybírána na základě aktuálního dění v kraji nebo v jiných regionech a reagují na potřeby terénu – tedy především škol a jejich zaměstnanců (pedagogů). Ze zpětnovazebních dotazníků vyplývá, že realizace konference je velmi důležitá, neboť je místem společného profesionálního setkávání jednotlivých aktérů primární prevence, dochází zde k výměně a předávání zkušeností a příkladů dobré praxe, navázání nových kontaktů. Každoročně se konference účastní cca 120–130 účastníků .

V roce 2019 byl poprvé realizován krajský systémový projekt, donátorem bylo MŠMT. Jihočeský kraj získal dotaci ve výši 290 450 Kč, ke kterým dodal vlastní spoluúčast.

Cílem předkládaného projektu bylo zvýšení odborných dovedností a schopností realizátorů preventivních aktivit s pozitivním dopadem na prostředí školy, především pak na efektivnější přímou práci s žáky a studenty a řešení problémových situací na území jihočeského kraje. Další prioritou bylo ověření nového způsobu práce s budoucími i stávajícími školskými metodiky prevence, zintenzivnění spolupráce mezi krajem, Pedagogickou fakultou JU, odborníky z praxe a veřejností, a zmapování aktuální situace v terénu z hlediska školních metodiků prevence a jejich vzdělávacích potřeb a získání nových poznatků v řešení agresivního chování, především šikany.

Analýza situace v Jihočeském kraji z hlediska primární prevence rizikového chování ve školách

vychází především z Vyhodnocení Závěrečných zpráv jihočeských škol a školských zařízení o plnění Minimálního preventivního programu za daný školní rok, vypracovaných jednotlivými metodiky prevence při PPP a ze statistik On-line systému výkaznictví (SEPA) zapojených škol z JČK. Obdržené závěrečné zprávy jsou každoročně vyhodnocovány.

KAPITOLA 3/ Síť služeb

Síť služeb vztahujících se ke specifické primární prevenci rizikového chování ve školství

Síť služeb směřuje k efektivnímu zajištění primární prevence rizikového chování v Jihočeském kraji. Hlavními pilíři pro zajištění specifické PPRCH ve školství jsou tyto tři typy poskytovatelů:

- Školy a školská zařízení
- Pedagogicko-psychologická poradna Jihočeského kraje
- Nestátní neziskové organizace

Síť návazných služeb

- Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (NZDM)
- Střediska výchovné péče (SVP)
- Další organizace a instituce – Oddělení sociálně právní ochrany dětí (OSPOD), Krizová centra, Městská policie, Policie ČR apod.

- Školy a školská zařízení

Všechny školy a školská zařízení jihočeského kraje je možné najít ve vyhledávači Odboru školství mládeže a tělovýchovy Krajského úřadu Jihočeského kraje umístěném na webových stránkách kraje:

<https://www.kraj-jihocesky.cz/skoly-a-skolska-zarizeni>

PŘEHLED ORGANIZACÍ, PŮSOBÍCÍCH V OBLASTI PRIMÁRNÍ PREVENCE

Pedagogicko-psychologická poradna České Budějovice

Tabulka 3.1: Kontakty na metodiky prevence v jednotlivých okresech Jihočeského kraje

Okres	Adresa	Metodik prevence PPP	Telefon	E-mail
České Budějovice	Nerudova 59, 370 04 České Budějovice	Bc. Pavla Nýdlová	720 523 448 387 927 177	prevence@pppcb.cz
Český Krumlov	Kaplická 19, 381 01 Český Krumlov	Mgr. Jakub Průcha	380 711 505 602 325 691	jakub.prucha@pppcb.cz
Jindřichův Hradec	Pravdova 837/II, 377 01 Jindřichův Hradec	Mgr. Petra Davidová	725 438 733	metodik.jh@pppcb.cz
Písek	Erbenova 722, 397 01 Písek	Bc. Petr Václavík	702 180 072 382 213 387	metodik.pisek@pppcb.cz
Prachatice	Zlatá stezka 245, 383 01 Prachatice	Bc. Edita Mečířová Tobi	722 414 531	edita.mecirova@pppcb.cz
Strakonice	Kochana z Prachové 163, 386 01 Strakonice	Mgr. Jan Hynek	383 321 704 727 962 263	metodik.strakonice@pppcb.cz
Tábor	Budova ŠPŠ, ul. Martina Koláře 2118, 390 02 Tábor	Ing. Monika Váchová	381 252 851 724 831 375	monika.vachova@pppcb.cz
Ředitelství PPP ČB	Nerudova 59, České Budějovice	Mgr. Pavel Vácha	387 927 155 725 975 587	reditel@pppcb.cz

Místní poskytovatelé programů specifické primární prevence rizikového chování

Tabulka 3.2: Kontakty na místní poskytovatele programů specifické primární prevence rizikového chování

Název	Adresa	Kontaktní osoba	Telefon	E-mail	Webové stránky	Typy rizikového chování
PORTUS Prachatice, o. p. s. - Primární prevence Phénix	Starokasárenská 192, 383 01 Prachatice	Ing. Petr Šmíd, Dis.	722 982 196	reditel@portusprachatice.cz	www.portusprachatice.cz	Šikana, agrese, kyberšikana, sexuální rizikové chování, vztahy, prevence v adiktologii – kouření, alkohol, nelegální drogy, nelátkové závislosti
DO SVĚTA z.s.	Heydukova 349, 386 01 Strakonice	Mgr. Lenka Neuwirthová	728 996 230	lenka@dosveta.org	www.dosveta.org	Šikana, agrese, kyberšikana. Rasismus a xenofobie. Sexuální rizikové chování . Prevence v adiktologii – užívání NL a nelátkové závislosti. Manipulace v médiích, sociální sítě
		Josef Hruška	725 373 864	hruska@dosveta.org		Vztahy v třídním kolektivu (nefunkční spolupráce, narušená důvěra a komunikace, izolované skupiny, vyčleňování jedinců, nízká míra bezpečí apod.)
THEIA – krizové centrum, o.p.s.	Mánesova 11/3b, 370 01 České Budějovice	Gabriela Bukovská	774 618 412	bukovska@theia.cz	www.theia.cz	Vztahy v třídním a školním kolektivu. Šikana, agrese, kyberšikana. Virtuální svět a vliv médií. Rasismus, xenofobie a extremismus. Prekriminální a kriminální chování. Vzorce bezpečného chování.
Metha, z.ú.	Pravdova 837/III 377 01, Jindřichův Hradec	Mgr. Bc. Božena Havlová	775 567 704	havlova@osmeta.cz	www.osmeta.cz	Rasismus a xenofobie. Negativní působení sekt. Sexuální rizikové chování, vztahy, partnerství. Prevence v adiktologii – kouření, alkohol, nelegální drogy, hráčství, Prekriminální a kriminální chování Právní vědomí, finanční gramotnost, Zdravý životní styl, duševní zdraví. Vztahy v třídním kolektivu, komunikační dovednosti, etické chování.
PorCeTa, o. p. s.	Smetanova 1284, 390 02 Tábor	PhDr. Miroslava Horecká	777 882 002	horecka@porceta.cz	www.porceta.cz	Sexuální rizikové chování. Prevence v adiktologii – kouření, alkohol, nelegální drogy, hráčství, Právní vědomí. Vzorce bezpečného chování
Hope4kids – Etické dílny®	Hope4kids, z.s., Vybíralova 969/2, 198 00 Praha 9 Pobočka: J. Hradec	Ing. Adéla Strojková	608 174 747	adela.strojková@etickedilny.cz	www.etickedilny.cz	Prevence šikany, kyberšikany , agrese. Rozvoj osobnosti, vztahové dovednosti. Prevence rizikového sexuálního chování, Prevence poruch příjmu potravy, Sebepoškozování. Užívání návykových látek a závislostní chování
ICOS Český Krumlov, o.p.s.	5. května 251, Plešivec, 381 01 Český Krumlov	Mgr. Květa Škrabalová	774 292 622	skrabalova@latran.cz	www.icos.krumlov.cz	Zvyšování pozitivního klima, Rozvíjení psychosociálních dovedností, Prevence vzniku šikany a dalších rizikových forem chování Užívání návykových látek a závislostní chování

Další poskytovatele programů primární prevence z celé ČR je možné dohledat v online katalogu na stránkách NPI:

http://www.nuv.cz/modules/catalog/index.php?h=product&a=index&id_catalog=15

Místní poskytovatelé akreditovaných vzdělávacích programů pro pedagogické pracovníky v oblasti primární prevence rizikového chování

Tabulka 3.3: Kontakty na místní poskytovatele akreditovaných vzdělávacích programů pro pedagogické pracovníky v oblasti PPRCH

Název	Adresa	Kontaktní osoba	E-mail	Webové stránky	Oblast akreditovaných programů
PORTUS Prachatice, o. p. s. a PORTUS Plus z.s.	Velké náměstí 14, 383 01 Prachatice	Ing. Petr Šmíd, DiS., 722 928 192	reditel@portusprachatice.cz	www.portusprachatice.cz	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kyberšikana a jiné nástrahy virtuálního světa 2. Média a manipulace 3. Rizika informačních technologií 4. Řešení kyberkriminality
DO SVĚTA, z. s.	Heydukova 349, 386 01 Strakonice	Mgr. Štefan Schwarc, 607 652 862	stefan@dosveta.org	https://sites.google.com/view/dosveta/do-sveta	<ol style="list-style-type: none"> 1. "80" Středně pokročilý pracovník v primární prevenci 2. „250“ Pokročilý preventivní pracovník – Specializační studium pro školní metodiky prevence 3. „96“ Lektor v primární prevenci 4. Hranice a konflikt 5. Strategické přístupy 6. Drogy a závislost 7. Šikana 8. Vedení třídnických hodin 9. Komunikace s rodiči 10. Way of Council
Pedagogická fakulta Jihočeské Univerzity České Budějovice	Jerónymova 10 371 15 České Budějovice	Mgr. Miroslav Procházka, Ph.D., 739 323 430	mproch@pf.jcu.cz	http://www.pf.jcu.cz/structure/other_departments/cz/v/dvpp-priprava_metodiku_prevence_spj.php	<ol style="list-style-type: none"> 1. Metodik prevence sociálně patologických jevů
THEIA – krizové centrum, o.p.s.	Mánesova 11/3b, 370 01 České Budějovice	Gabriela Bukovská, 774 618 412	bukovska@theia.cz	www.theia.cz	<ol style="list-style-type: none"> 1. Násilí a šikana – úvod do problematiky 2. Kyberšikana a její dopad na dnešní společnost 3. Výtržnictví a extremismus – úvod do problematiky 4. Emoce – vztek – agrese
Škola zdraví, s.r.o.	Bílkov 40, 380 01 Dačice	Mgr. Božena Havlová, 728 260 078	b.havlova@centrum.cz	www.skola-zdravi.eu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vedení třídnických hodin a prevence nekázně ve třídách 2. Komplexní řešení výskytu rizikového chování ve školách

Střediska výchovné péče v Jihočeském kraji:

Střediska výchovné péče (dále jen SVP) zajišťují preventivně-výchovnou péči pro děti, žáky a studenty s rizikem vzniku a vývoje poruch chování, přičemž poskytují svou intervenci také rodičům (zákonným zástupcům) nebo škole. Ve střediscích pracují pedagogičtí pracovníci, speciální pedagogové a psychologové, na které se lze obracet v případech problémů v chování dětí, žáků a studentů.⁶

Tabulka 3.4: Kontakty na SVP v Jihočeském kraji

Název	Adresa	Kontaktní osoba	Telefon	E-mail	Webové stránky
SVP Jindřichův Hradec	Janderova 147/II Jindřichův Hradec	PhDr. Alena Janů vedoucí SVP	777 356 748 384 351 366	svp.jh@seznam.cz	www.svpjh.cz
SVP Černovice	Výchovný ústav Černovice, Jirákova 285, 394 94 Černovice	Mgr. Jaroslav Paclík	565 492 201 565 492 203	vu.cernovice@vucernovice.cz	www.vucernovice.cz
SVP Homole	Středisko výchovné péče České Budějovice, Dukelská 23a, České Budějovice	Mgr. Bc. Martin Dvořák vedoucí SVP České Budějovice	386 355 888 607 016 598	vedouci.cb@dduhomele.cz	http://www.dduhomele.cz/svp_cb.html
	Středisko výchovné péče Český Krumlov, T. G. Masaryka 114, Český Krumlov	Mgr. Jan Tůma vedoucí SVP Český Krumlov	380 712 426 770 134 548	vedouci.ck@dduhomele.cz	http://dduhomele.cz/svp_ck.html
	Středisko výchovné péče Strakonice, Ellerova 160, Strakonice	Mgr. Irena Bublíková vedoucí SVP Strakonice	383 324 717 724 569 691	vedouci.st@dduhomele.cz	http://dduhomele.cz/svp_st.html

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (NZDM) v Jihočeském kraji:

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež poskytují ambulantní, popřípadě terénní služby dětem ve věku od 6 do 26 let ohroženým společensky nežádoucími jevy. Cílem služby je zlepšit kvalitu jejich života předcházením nebo snížením sociálních a zdravotních rizik souvisejících se způsobem jejich života, umožnit jim lépe se orientovat v jejich sociálním prostředí a vytvářet podmínky k řešení jejich nepříznivé sociální situace. Služba může být poskytována osobám anonymně. Služba zahrnuje výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti; zprostředkování kontaktu se společenským prostředím; sociálně terapeutické činnosti; pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí. NZDM jsou službou sociální prevence podle zákona č. [108/2006 Sb.](#) Přehled aktuálně poskytovaných služeb je zveřejněn na webu Jihočeského kraje, Sociální portál (plánování sociálních služeb - síť sociálních služeb. Aktuální informace:

[prehled socialnich sluzeb zarazenych do zakladni site socialnich sluzeb v jck na obdobi 2022-2024.pdf \(kraj-jihocesky.cz\)](#)

nebo podrobněji v sekci katalog sociálních služeb:

[Katalog sociálních služeb – Sociální portál Jihočeského kraje \(kraj-jihocesky.cz\)](#)

⁶ Zdroj: MŠMT <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/strediska-vychovne-pece>

KAPITOLA 4/ Financování služeb v oblasti primární prevence rizikového chování

Přenesená působnost

V letech 2018–2020 směřovaly do primární prevence rizikového chování v kraji finanční prostředky školám, školským zařízením a NNO ze dvou dotačních programů MŠMT:

Dotační program na realizaci aktivit v oblasti primární prevence rizikového chování

Tento dotační program je od roku 2016 rozdělen na tzv. Individuální projekty (kde mohou žádat školy a externí poskytovatelé školních preventivních programů) a tzv. Krajské projekty (zde mohou žádat pouze jednotlivé kraje, případně krajem pověřená příspěvková organizace kraje)

Tabulka č. 4.1: Finanční podpora MŠMT pro Jihočeský kraj v období 2018–2020 pro oblast PPRCH (v Kč)

Název programu	Dotace v roce 2018	Dotace v roce 2019	Dotace v roce 2020	Dotace v roce 2021
Dotační program na realizaci aktivit v oblasti primární prevence rizikového chování – <i>individuální projekty</i>	1 371 734	2 430 912	1 631 755	1 784 250
Dotační program na realizaci aktivit v oblasti primární prevence rizikového chování – <i>Krajské projekty</i>	X*	290 450	186 720	X*
Dotace celkem	1 371 734	2 721 362	1 818 475	1 784 250

X*: Pro toto období nebyl tento dotační program vyhlášen

Zdroj: OSOV, MŠMT

Jihočeský kraj ze svého rozpočtu podporuje realizaci specifických primárně preventivních aktivit ve školách a školských zařízeních, a to v rámci dvou dotačních programů Podpora a rozvoj protidrogové politiky v JČK a Podpora prevence kriminality v JČK. V roce 2018, 2019 a 2020 byly z Dotačního programu Podpora a rozvoj protidrogové politiky podpořeny projekty místních certifikovaných poskytovatelů preventivních programů v oblasti závislosti⁷. Z dotačního programu Podpora prevence kriminality v JČK podpořeny místní základní a střední školy.⁸ Výše finančních prostředků znázorňuje tabulka:

Tabulka 4.2: Finanční podpora Jihočeského kraje v období 2018–2020 pro oblast PPRCH (v Kč)

Dotační program	Podpořené subjekty	Dotace v roce 2018	Dotace v roce 2019	Dotace v roce 2020	Dotace v roce 2021
Protidrogová politika	Poskytovatelé služeb PP	1 300 000	1 500 000	1 150 000	1 100 000
Prevence kriminality	školy	300 000	300 000	X*	97 000
Podpora celkem		1 600 000	1 800 000	1 150 000	1 197 000

X*: Pro toto období nebyl tento dotační program vyhlášen

Tabulky zahrnují pouze příjmy poskytovatelů primární prevence (a okrajově i škol) od dvou hlavních poskytovatelů finančních prostředků a garantů této oblasti v kraji – tj. MŠMT a kraje. Nezahrnuje další příjmy poskytovatelů PP (převážně od škol, nebo obcí – zřizovatelů jednotlivých škol), ani další výdaje škol na tuto oblast z vlastních rozpočtů, či mimořádných příspěvků od jejich zřizovatelů. Tabulky také nezahrnují finanční náklady na realizaci preventivních aktivit od dalších poskytovatelů PP, kteří mají sídlo organizace mimo kraj, ale realizují preventivní programy i v Jihočeském kraji (např. ACET, Jules&Jim, Hope4Kids aj.). U těchto poskytovatelů nicméně jednak předpokládáme nižší zastoupení programů zaměřených na oblast závislosti, jednak je jejich působení v kraji na rozdíl od místních poskytovatelů spíše okrajové, případně jsou jejich programy zaměřeny širěji než na specifickou PP (podpora komunikace, asertivity apod.).

⁷ Nicméně tyto organizace mohly přidělené finanční prostředky využívat i na programy souvisejícího zaměření – agresivita, šikana apod.

⁸ Tento dotační program je zaměřen na menší školy v Jihočeském regionu do počtu maximálně 19 tříd. Školy s větším počtem tříd mohou žádat o podporu programů primární prevence do dotačního programu MŠMT na realizaci aktivit v oblasti primární prevence rizikového chování vyhlášeném pravidelně vždy na konkrétní rok.

KAPITOLA 5/ SWOT analýzy

Ke stanovení priorit, hlavních a dílčích problémů k řešení situace primární prevence rizikového chování byly využity SWOT analýzy. Souhrnným způsobem popisují aktuální situaci, upozorňují na případná rizika a hrozby, nastiňují kroky nezbytné pro zlepšení slabých stránek a využití příležitostí. SWOT analýzy byly sestaveny členy pracovní skupiny, která byla složena z pracovníků Krajského úřadu JČK, metodiků prevence v pedagogicko-psychologických poradnách, zástupců poskytovatelů služeb primární prevence rizikového chování a dalších odborníků.

Cílem SWOT analýz je předložit, jak vnímají odborníci Jihočeského kraje stávající situaci, jak hodnotí aktuální přednosti a rezervy, možná nebezpečí a změny.

Pozn.: SWOT analýzy byly vytvořeny v červnu 2021 a reflektují v té době aktuální situaci. Před předložením samosprávě kraje byly v únoru 2022 částečně aktualizovány – **doplnění je odlišené kurzívou**).

SWOT analýza oblasti všeobecná prevence

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">Stabilní struktura prevence v horizontální a vertikální úrovni řízení (MŠMT, KÚ – KŠKP, MP PPP, ŠMP), včetně předávání informací, metodické vedeníŠiroká nabídka vzdělávání (specializační studium pro ŠMP, DVPP aj.) včetně možností financování z dotace (šablony, MAS)Nabídka preventivních aktivit ze strany NNO a dalších organizacíZákonná povinnost „Školní preventivní program“ včetně MPPStabilní metodická a expertní podpora škol a pedagogů od MP PPPExistence a nabídka vzdělávání pro pedagogy na DVPPPravidelné setkávání a systematické vedení ŠMP ze strany MP PPPPreventivní dění je v kompetenci a působnosti školyZavádění třídnických hodin ve školáchSystém elektronického výkaznictví preventivního dění ve školách (SEPA)Poskytování a dostupnost služeb MP, které jsou zdarmaSlužby poskytované MP nejsou závislé na dotacíchFlexibilita, rychlost a pružnost MP na aktuální stav, potřeby a témataExistence krajských strategií (strategie protidrogové politiky kraje, strategie prevence rizikového chování, strategie prevence kriminality), které jsou v souladuSpolupráce pracovníků na krajské institucionální úrovni (KŠKP, manažer prevence kriminality, krajský protidrogový koordinátor)Fungující preventivní tým JČK tvořený krajským koordinátorem a metodikou prevence v PPPWebový portál kraje se samostatnou sekcí prevence.	<ul style="list-style-type: none">Nízké využívání nabídky vzdělávání a programů v oblasti PPUplatňování nesystémové a neefektivní PP, nedostatečná nabídka včetně pokrytí prevence v MŠNedostatečné ocenění a potřeba prevence ze strany veřejnosti, pedagogů, zřizovatelů (slabé PR prevence, nízká viditelnost prevence pro veřejnost a z toho plynoucí nízké povědomí o preventivní činnosti v kraji)Nedostatečné vzdělání a dovednosti pro uplatňování PP ze strany pedagogůNejednotnost působení sboroven při realizaci preventivního děníNedostatečné až žádné metodické vedení včetně řízení v oblasti prevence ze strany MŠMT a zřizovatelů (rozpadá se vertikální struktura řízení primární prevence)Nezapojení škol do systému elektronického výkaznictví (SEPA)Nízká/omezená mobilita MPNedostatečné pokrytí témat PP v regionu Jihočeského krajeNeukotvení PP v legislativěNízké až žádné provádění pedagogické diagnostiky ve třídách/školáchNedostatečné financování PP:<ul style="list-style-type: none">ze strany MŠMT zastavení financování z dotačního titulu PP pro školy a téměř nemožné financování „nových/začínajících“ NNOnejsou zohledněna specifika a potřeby regionu ve financování PPPmnohde absentuje finanční podpora na místní/regionální úrovnifinanční podpora nespecifické či neúčinné prevenceSlabá systémová podpora ŠMP (legislativní, finanční; neexistující úlevy pro ŠMP, nedostatečný prostor mezi požadavky na výkon činností včetně administrativní zátěže a časem k tomu vymezeným)Nedostatečná meziresortní komunikace a spolupráce na úrovni měst a obcíProces udělování certifikací kvalitním programům v oblasti PPRCH (<i>proces byl skutečně koncem roku 2021 bez náhrady ukončen</i>)Formální a nejednotný přístup ČŠI k problematice primární prevence RCHNedostatečně zajištěná efektivita a odbornost v systému DVPP, resp. nesoulad mezi pohledem rozhodujících úředníků a realitou školského prostředí.

Příležitosti	Hrozby (RIZIKA)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Profilace metodiků prevence na specifické formy RCH a věkovou cílovou populaci ▪ Snížení vyučovací povinnosti pro ŠMP ▪ Zakotvení preventivního dění v legislativě. PP v současné době funguje na základě metodických doporučení ▪ Financování preventivního dění a zvýšení objemu finančních prostředků na centrální a místní úrovni, včetně možnosti financování PP ze šablon pro školy a školská zařízení ▪ Schvalování dotací na místní úrovni s možností specifikace včetně zohlednění regionálních specifik a potřeb ▪ Podpora zřizovatelů a nezbytný vstup metodika prevence při stavbě a realizaci MPP ▪ Zvýšení a podpora ŠMP prevence ve školách od vedení škol, zřizovatelů apod ▪ Poptávka preventivního dění ve školách a společnosti od rodičů a jejich aktivní zapojení do preventivního dění ▪ Zavedení povinnosti třídnických hodin ▪ Kvalitní a systémové vzdělávání pedagogů a pedagogických týmů v oblasti prevence a její aplikace ▪ Navýšení kapacit a stabilizace lidských zdrojů v preventivním dění ▪ Včasný záchyt výskytu forem RCH ve školách a jejich včasné řešení ▪ Úzká spolupráce ŠMP a metodika prevence ▪ Uvědomění a přijetí faktu, že primární prevence spadá do edukační činnosti ▪ Realizace efektivní prevence a její pravidelná evaluace včetně funkčního hodnocení MPP ▪ Fundraising a možnost financování prevence v rámci páteřního systému ▪ Podpora mentoringu a supervize v oblasti PPRCH (<i>včetně legislativního ukotvení</i>) ▪ Podpora zapojení škol do jednotného systému výkaznictví (SEPA) ▪ Podpora práce v třídnických hodinách a zapojení celého pedagogického sboru v rámci celého systému prevence ▪ Příležitost k setkávání preventivistů/pořádání krajských konferencí ▪ Spolupráce s médii – mediální obraz ▪ Podpora systematické práce a spolupráce s rodinou. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Změny v legislativě, kdy je často kladen důraz na formální vzdělání osob poskytující PP bez ohledu na zkušenosti a odbornost ▪ ŠMP často vykonává začínající pedagog či pedagog s nízkou pedagogickou praxí ▪ Preferování určité formy rizikového chování nad ostatní ▪ Zastavení financování a nedostatek finančních prostředků pro oblast PP ▪ Systém vyhoření u osob pohybujících se v preventivním dění, včetně absence supervizí a programů duševní hygieny (pedagogové, sborovny, preventisté atd.) ▪ Upřednostňování vzdělávání nad výchovou ve školách ▪ Absence/rezignace škol na preventivní dění ▪ Expanzivní nárůst či výskyt nových forem RCH ▪ Politizace a přejímání populistických trendů u určitých forem RCH ▪ Rigidita preventivního systému ▪ Odchod zkušených lektorů PP ▪ Snižování dostupnosti dotačních finančních prostředků pro danou problematiku ze strany ústředních orgánů ▪ Komercializace prevence ▪ Riziko profesního vyhoření realizátorů prevence ve všech úrovních ▪ Nesnížení míry přímé pedagogické činnosti ŠMP ▪ Negativní/laxní přístup mnohých škol k PPRCH ▪ Nespolupracující rodiče/rodiny ▪ Formální provádění certifikací ze strany MŠMT (<i>proces byl skutečně v koncem roku 2021 bez náhrady ukončen</i>) ▪ Nedostatečná příprava učitelů na práci se skupinou a rizikovým chováním

SWOT analýza oblasti selektivní a indikované prevence

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Expertní tým složený z MP PPP ▪ Poskytování služeb pro příjemce zdarma ▪ Horizontální a vertikální spolupráce ▪ Dostupnost, včasnost a flexibilita poskytovaných služeb s obrovským záběrem forem RCH ▪ Řešení většiny forem RCH ▪ Pokrytí celého regionu Jihočeského kraje ▪ MP PPP spravuje a zná detailně určitý region/okres, kde je navázána úzká spolupráce se školami, ŠPP a dalšími organizacemi v regionu ▪ Znalost a analýza spravovaného regionu ▪ Stabilita poskytovaných služeb, které jsou na základě zákonné normy ▪ Široké spektrum žadatelů o specifickou službu (škola, pedagog, rodič, klient, organizace, aj.) ▪ Důvěra v poskytované služby na základě dlouholeté spolupráce mezi PPP a školami, ČŠI a NNO ▪ Mobilita MP v rámci Jihočeského kraje ▪ Poskytování komplexních služeb přímo ve škole ▪ Genderově vyvážený pracovní tým MP ▪ Zaškolování nových MP ▪ Možnost vzájemných konzultací, pomoci a intervize mezi MP ▪ Vzdělávání expertního týmu pracovníků MP PPP a NNO ▪ Odbornost služeb – certifikace ▪ Flexibilita programů – na klíč ▪ Široký záběr – MŠ, ZŠ, SOŠ, VÚ ▪ Vzdělávání pedagogů a TU – práce se třídou ▪ Kontinuita s návaznými adiktologickými službami a ostatními aktéry v prevenci ▪ Práce s rodičovskou skupinou 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zvýšení materiálně technického pokrytí ▪ Poskytování/realizace intervenční činnosti v kolektivech pouze jedním MP ▪ Nedostatečná kapacita dětských psychologů, dětských psychiatrů, etopedů včetně návazné sociální práce ▪ Nízká angažovanost a součinnost škol a dalších organizací při záchytu a řešení RCH (OSPOD, PČR, NNO, SVP) ▪ Absence financování ze strany KÚ (vyjma drogových služeb) a nedostupnost dotačních titulů ze strany škol a školských zařízení MŠMT k řešení RCH ▪ Nedostatečné financování ze stran JČK, měst a obcí ▪ Podceňování a bagatelizace selektivní a indikované prevence ze strany škol či organizací ▪ Zaměňování všeobecné, indikované a selektivní prevence ▪ Neodborné řešení a zásahy do vyskytujících forem RCH ze strany škol a dalších subjektů mimo nastavenou strukturu odborné pomoci ▪ Nedostatečná kapacita práce s klientem, rodičem, pedagogem aj. při řešení RCH ▪ Nízká dostupnost a pokrytí služeb SVP ▪ Nízká ochota, formální vzdělávání a informovanost pedagogů a pedagogických kolektivů v oblasti selektivní a indikované prevence ▪ Vysoká administrativní zátěž ▪ Absence kvalitní a účinné externí supervize ve školách a školských zařízeních ▪ Nedostatečná připravenost pedagogů v oblasti selektivní a indikované prevence/intervence z pregraduálních a postgraduálního vzdělávání ▪ Nízká podpora neformálního vzdělávání ▪ Poddimezována síť metodiku PPP

Příležitosti	Hrozby (RIZIKA)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vytvoření centrálně spravované sítě služeb v oblasti selektivní a indikované prevence ▪ Vytvoření funkční mezioborové pracovní skupiny v Jihočeském kraji ▪ Financování selektivní a indikované prevence, včetně vytvoření finanční rezervy pro krizová řešení ▪ Rozvoj podmínek pro individuální práci ▪ Zvýšení mobility MP prostřednictvím služebních aut PPP ▪ Legislativní ukotvení selektivní a indikované prevence ▪ Snížení administrativní zátěže ▪ Vytvoření podmínek v systému poskytování odborných služeb ▪ Stabilizace a rozšíření odborných týmů ▪ Ucelený systém selektivní a indikované prevence od skupinové až po individuální formu ▪ Zohlednění/uznání odbornosti na základě dlouholeté praxe, nikoli dosaženého formálního vzdělání ▪ Zájem a vstřícnost od MŠMT a zřizovatelů o selektivní a indikovanou prevenci ▪ Posílení funkčnosti systému v oblasti komunikace a dostupnosti informací v rámci celého systému ▪ Nadregionální spolupráce, tvorba EU projektů, příklady přenesené dobré praxe ▪ Financování na místní úrovni, včetně zohlednění specifik a potřeb v regionu, škole, organizaci ▪ Vydefinování zajištění potřeb specifických služeb na základě znalosti jejich pokrytí v regionu ▪ Tvorba a naplňování realizačních/akčních plánů vedoucích ke splnění strategie tak, aby nebyla formálním dokumentem ▪ Využití aktuální situace (opatření covid-19) k zajištění financování PP od KÚ a na místní úrovni ▪ Plné obsazení ŠPP ve všech školách psychology či speciálními pedagogy, včetně zajištění jejich financování. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Změna legislativy §19a zákona o pedagogických pracovnících a nekompetentní zásahy do legislativy ▪ Kolaps systému v důsledku nízkého personálního obsazení v návaznosti na vysokou poptávku po specifických službách ▪ Odliv odborníků na lukrativní a lépe financovaná pracoviště ▪ Zánik služeb prevence ze stran NNO ▪ Neudržení služeb NNO v JČK ▪ Očekávaný nárůst specifických forem RCH ve společnosti, školách aj. ▪ Nárůst sociálně vyloučených lokalit, vzrůstající chudoba a nefunkčních rodin ▪ Nedostatek financování selektivní a indikované prevence včetně zániku některých NNO ▪ Zprofanování a „loby“ některých NNO, včetně politizace v systému RCH ▪ Podceňování a nízká erudovanost pracovníků v ŠPP (hlavně ŠMP a VP včetně dalších) ▪ Nekompetentní a neadekvátní realizace kontrolní činnosti např. ČŠI, zřizovatelů, Donátorů apod ▪ Vznik syndromu vyhoření u osob v pomáhajících profesích ▪ Formální plnění činností ▪ Nezvládnutí či podceňování pedagogické diagnostiky ze strany pedagogů ▪ Rigidita školského systému ▪ Odchod odborných a zkušených pracovníků z této oblasti. ▪ <i>Vzhledem k situaci kolem pandemie enormní nárůst rizikového chování ve všech oblastech.</i>

KAPITOLA 6/ STRATEGICKÁ ČÁST

6/1 Obecný cíl

Cílem Jihočeského kraje v této oblasti je podpora předcházení, minimalizaci či oddálení rizikových projevů chování a souběžně podpora zdravého životního stylu, rozvoje pozitivního sociálního chování a psychosociálních dovedností včetně zvládání zátěžových situací jako standardní součást výchovně vzdělávacího procesu v prostředí českých škol zabezpečovaná kvalifikovanými a kompetentními osobami a institucemi.⁹

Hlavní cíl. Hlavní funkcí Strategie prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2022–2027 je prostřednictvím efektivního systému primární prevence, fungujícího na základě komplexního působení všech na sebe vzájemně navazujících subjektů, minimalizovat vznik a snížit, popř. stabilizovat míru rizikového chování u dětí a mládeže v Jihočeském kraji.

SCHÉMA

Pilíře	Koordinace	Vzdělávání	Realizace, monitoring a evaluace	Financování
Strategické cíle	Efektivní koordinace subjektů zapojených do preventivních aktivit v kraji. Kvalitní a udržitelná spolupráce napříč horizontální i vertikální linií. Aktivní přístup ke spolupráci jednotlivých subjektů včetně aktivního zapojení spolupracujících institucí.	Zvyšování odborné úrovně poskytovatelů služeb a škol v oblasti primární prevence, podpora vzdělávání a rozvoj vzdělávacích programů v oblasti prevence pro pracovníky škol a školských zařízení.	Rozvoj spolupráce mezi cílovými skupinami. Podpora výzkumu a aktuálního monitoringu výskytu rizikového chování a následná aplikace získaných poznatků v praxi. Zprostředkování informací o problematice a smyslu primární prevence rizikového chování veřejnosti.	Finanční podpora oblasti specifické primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže, udržení stabilního dotačního systému na národní i krajské úrovni, směřovat od udržení k jeho dalšímu rozvoji. Aktivní přístup k vyhledávání dalších finančních zdrojů pro Jihočeský kraj.

⁹ Zdroj: Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019–2027, https://www.msmt.cz/uploads/narodni_strategie_primarni_prevence_2019_27.pdf

6/2 Klíčové aktivity a opatření nezbytné pro plnění priorit v jednotlivých pilířích

Priorita 1 OBLAST KOORDINACE	
Indikátory	Počet a obsah realizovaných aktivit
Strategie/ postup	Pokračování v dosavadní praxi, implementace nových nápadů vzešlých ze spolupráce jednotlivých aktérů PPRCH, posilování spolupráce s centrálními orgány a dalšími institucemi a aktéry na krajské i národní úrovni, průběžné plnění úkolů vzešlých identifikovaných potřeb.
Gestor	<i>Krajský koordinátor prevence rizikového chování</i>
Opatření 1/1	Spolupráce krajského úřadu Jihočeského kraje s ústředními orgány státní správy v oblasti prevence rizikových projevů chování.
Postup	Aktivní spolupráce s MŠMT (v oblasti prevence závislostí specificky s RVKPP) na plnění specifických cílů a jednotlivých relevantních aktivit Národní strategie. Pravidelná účast na poradách především MŠMT a NPI. Další formy koordinace: připomínkování dokumentů, obhajoba organizací nebo projektů na národní úrovni apod.
Termín	<i>po celou dobu platnosti strategie</i>
Výsledky/ výstupy	<i>počet jednání / řešená témata</i>
Opatření 1/2	Mezioborová spolupráce a koordinace v rámci Krajského úřadu JČK
Postup	<i>aktivní účast v pracovních skupinách pro oblast závislostí a prevence kriminality, aktivní spolupráce s OŠMT</i>
Termín	<i>po celou dobu platnosti strategie</i>
Výsledky/ výstupy	<i>počet realizovaných jednání/ řešená témata</i>
Opatření 1/3	Spolupráce s klíčovými subjekty v oblasti prevence rizikového chování na území Jihočeského kraje
Postup	<i>Spolupráce s Jihočeskou univerzitou a jejími fakultami zabývajících se vzděláváním budoucích pedagogů – podpora výzkumu a aktuálního monitoringu výskytu rizikového chování a následná aplikace získaných poznatků v praxi, mapování příkladů dobré praxe ve školách Spolupráce s pedagogicko-psychologickou poradnou – metodické a koordinační setkávání/ vedení metodiků prevence v pedagogicko-psychologických poradnách (PPP, počet, řešená témata).</i>
Termín	<i>po celou dobu platnosti strategie</i>
Výsledky/ výstupy	<i>počet realizovaných jednání/ řešená témata</i>
Opatření 1/4	Spolupráce Jihočeského kraje s poskytovateli služeb v oblasti specifické primární prevence
Postup	<i>Pravidelné setkávání s poskytovateli služeb, předávání informací a vzájemná spolupráce</i>
Termín	<i>po celou dobu platnosti strategie</i>
Výsledky/ výstupy	<i>počet realizovaných jednání/ řešená témata</i>
Opatření 1/5	Spolupráce Jihočeského kraje se školami a školskými zařízeními v oblasti specifické primární prevence
Postup	<i>Komunikace na základě potřeb jednotlivých škol v této oblasti, předávání informací, podpora činnosti školních metodiků prevence</i>
Termín	<i>po celou dobu platnosti strategie</i>
Výsledky/ výstupy	<i>počet realizovaných jednání/ řešená témata</i>

Finanční náročnost realizace těchto priorit pro Jihočeský kraj:

- Výdaje na činnost Krajské školské koordinátorky prevence rizikového chování a běžné provozní výdaje krajského úřadu Jihočeského kraje.

Přínosy realizace opatření v této oblasti:

- Efektivnější koordinace aktivit v oblasti primární prevence rizikového chování na krajské a místní úrovni.
- Zvýšení odborné úrovně a informovanosti na krajské a místní úrovni.
- Zapojení všech relevantních aktérů do odborného dialogu ohledně realistické podoby systému primární prevence ve školách v Jihočeském kraji.

Priorita 2 OBLAST VZDĚLÁVÁNÍ	
Indikátory	Počet realizovaných aktivit/ jejich odborné zaměření/ počet účastníků
Strategie/ postup	<i>Pokračování v dosavadní praxi, udržení formátu dvoudenní odborné konference. Pořádání seminářů reagující na potřeby terénu, případně reagující na vývoj rizikového chování v jednotlivých regionech Jihočeského kraje. Podpora šíření kvalitních, odborně prováděných vzdělávacích aktivit. Zprostředkování přenosu informací, koordinace a přímé realizace</i>
Gestor	<i>Krajský koordinátor prevence rizikového chování</i>
Opatření 2/1	Realizace krajské konference zaměřené na oblast primární prevence rizikového chování a s ním související témata pro pracovníky škol a odbornou veřejnost
Postup	Realizace odborné konference k tématům z oblasti prevence, pokračování v dosavadní dobré praxi, udržení formátu dvoudenní odborné konference. Finanční podpora kraje.
Termín	<i>po celou dobu platnosti strategie – každoročně</i>
Výsledky/ výstupy	<i>program konference / zveřejněné prezentace lektorů / počet účastníků / vyhodnocené zpětnovazebné dotazníky od účastníků konference</i>
Opatření 2/2	Podpora zvyšování kompetencí pedagogů, školních metodiků prevence a ředitelů škol
Postup	<i>Přímá finanční a organizační podpora vzdělávacích seminářů ze strany kraje. Jejich obsah a zaměření vychází z aktuálních vzdělávacích potřeb pedagogů a školních metodiků prevence.</i>
Termín	<i>po celou dobu platnosti strategie</i>
Výsledky/ výstupy	<i>počet uskutečněných seminářů a dalších vzdělávacích aktivit, počet účastníků, řešená témata</i>

Finanční náročnost realizace těchto priorit pro Jihočeský kraj:¹⁰

Opatření 2.1 – náklady z rozpočtu kraje na realizaci dvoudenní konference

- 2022 – 60 000 Kč (financováno z rozpočtu Jihočeského kraje, možné spolufinancování prostřednictvím dalších finančních zdrojů);
- 2023 – 80 000 Kč (financováno z rozpočtu Jihočeského kraje, možné spolufinancování prostřednictvím dalších finančních zdrojů);
- 2024 – 80 000 Kč (financováno z rozpočtu Jihočeského kraje, možné spolufinancování prostřednictvím dalších finančních zdrojů).

Opatření 2.2 a 2.3 – náklady na realizaci vzdělávacích seminářů pro pracovníky v oblasti PPRCH;

- 2022 – 50 000 Kč (financováno z rozpočtu Jihočeského kraje);
- 2023 – 70 000 Kč (financováno z rozpočtu Jihočeského kraje);
- 2024 – 70 000 Kč (financováno z rozpočtu Jihočeského kraje).

Organizační/provozní zajištění jednotlivých opatření: V rámci běžných provozních výdajů na činnost krajského školského koordinátora prevence rizikového chování

Přínosy realizace opatření v této oblasti:

- Zvýšení odborné úrovně jednotlivých pedagogických pracovníků má dopad na efektivnější a kvalitnější řešení projevů rizikového chování ve školství, též přispívá k efektivnějšímu předcházení vzniku některé z forem rizikového chování;
- Předávání odborných znalostí a zkušeností pedagogických pracovníků mezi sebou – vytvoření neformální platformy vedoucí k podpoře pedagogických pracovníků, zvýšení jejich sebedůvěry a v důsledku ke zlepšování úrovně primárně preventivních aktivit na školách.

¹⁰ Odhad finančních prostředků je nastaven vždy na období 2022 – 2024. na další období trvání strategie bude aktualizován.

Priorita 3 MONITORING A EVALUACE	
Indikátory	Počet zpracovaných a zveřejněných podpůrných dokumentů / počet aktivit
Strategie/ postup	Zveřejňování všech relevantních materiálů, souvisejících s realizací primární prevence rizikového chování v Jihočeském kraji. Aktivní poskytování informací týkající se systému primární prevence v Jihočeském kraji (obce, média, poskytovatelé služeb a další subjekty). Mapování situace, konzultace s realizátory programů, předávání zjištěných informací školám (odborné veřejnosti) ve spolupráci s PPP a krajskými školskými koordinátory primární prevence rizikového chování z jiných krajů ČR.
Gestor	Krajský koordinátor prevence rizikového chování
Opatření 3/1	Podpora škol při zapojení jednotného elektronického systému výkaznictví preventivních programů (SEPA)
Postup	Systematické metodické vedení škol a jejich motivace k jednotnému vykazování dat, analýza zjištěných dat
Termín	po celou dobu platnosti strategie – každoročně
Výsledky/ výstupy	počet zapojených škol do elektronického výkaznictví, analýza – zpráva
Opatření 3/2	Zpracování a publikace Závěrečné zprávy o plnění Strategie primární prevence rizikového chování JČK na příslušný rok
Postup	Zpracování a zveřejnění strukturované zprávy na příslušný rok
Termín	po celou dobu platnosti strategie – každoročně
Výsledky/ výstupy	zveřejnění zprávy na webu kraje a informování odborné veřejnosti o zveřejnění
Opatření 3/3	Evaluace nabídky programů primární prevence rizikového chování ve školách. Monitorovat odbornou kvalitu programů primární prevence
Postup	Jednání, schůzky s realizátory necertifikovaných programů primární prevence, posuzování jejich vhodnosti a kvality / ve spolupráci se školními metodiky prevence a PPP
Termín	po celou dobu platnosti strategie
Výsledky/ výstupy	Zpracování hodnocení jednotlivých nabízených/ realizovaných programů PP, předávání informací o nabízených programech na místní, krajské a národní úrovni a jejich případné reference školám.

Finanční náročnost realizace těchto priorit pro Jihočeský kraj:

- Výdaje na činnost krajského školského koordinátora prevence rizikového chování a běžné provozní výdaje krajského úřadu Jihočeského kraje.

Přínosy realizace opatření v této oblasti:

- Zajištění objektivních informací o skutečném stavu výskytu různých forem rizikového chování ve školách a o stavu pokrytí škol primárně preventivními aktivitami na území Jihočeského kraje umožní lépe koordinovat celý systém primární prevence v Jihočeském kraji;
- Věrohodné a odborné informace o stavu této problematiky na území kraje; objektivní informace o úrovni nabízených preventivních programů, v konečném důsledku pak zvýšení efektivity výdajů z veřejných zdrojů na tuto problematiku.

Priorita 4 PODPORA REALIZACE PROGRAMŮ PRIMÁRNÍ PREVENCE	
Indikátory	Počet projektů, jednotlivých programů a dílčích aktivit, počet zapojených příslušníků relevantních cílových skupin. Objem vydaných finančních prostředků kraje.
Strategie/ postup	<i>Přímá podpora realizace programů specifické primární prevence rizikového chování a vzdělávacích aktivit pro další cílové skupiny (pedagogové, rodiče apod.).</i>
Gestor	<i>Krajský koordinátor prevence rizikového chování</i>
Opatření 4/1	Podpora realizace programů specifické primární prevence rizikového chování
Postup	<i>Přímá podpora realizace programů specifické primární prevence rizikového chování na jednotlivých základních a středních školách v kraji – prostřednictvím dotačních programů kraje.</i>
Termín	<i>po celou dobu platnosti strategie – průběžně</i>
Výsledky/ výstupy	<i>Počet zapojených žáků a studentů základních a středních škol, počet podpořených projektů a jednotlivých aktivit.</i>
Opatření 4/2	Podpora realizace vzdělávání dalších cílových skupin v oblasti specifické primární prevence rizikového chování
Postup	<i>Přímá podpora realizace preventivních a vzdělávacích seminářů (prezenčně i on-line) pro rodiče, pedagogy a sociální pracovníky z různých oblastí rizikového chování – prostřednictvím dotačních programů kraje.</i>
Termín	<i>po celou dobu platnosti strategie – průběžně</i>
Výsledky/ výstupy	<i>Počet zapojených rodičů, pedagogů a pracovníků relevantních sociálních služeb (např. NZDM). Počet podpořených projektů a jednotlivých aktivit.</i>

Priorita 5 FINANCOVÁNÍ	
Indikátory	Výše poskytnutých / získaných finančních prostředků
Strategie/ postup	<i>Aktivní role kraje (krajského koordinátora prevence) při vyjednávání a získávání finančních prostředků na podporu místních primárně preventivních aktivit ve školství. V průběhu platnosti strategie jednání na úrovni MŠMT, kraje, samospráv a případně i s dalšími subjekty, zajišťování dotačních programů a dalších možností financování aktivit v oblasti specifické primární prevence.</i>
Gestor	<i>Krajský koordinátor prevence rizikového chování</i>
Opatření 5/1	Spolufinancování specifické primární prevence ze zdrojů Jihočeského kraje
Postup	Zachování stávajících mechanismů finanční podpory – dotační programy kraje. Inicie navyšování finančních prostředků podle aktuálních potřeb. Každoroční vyčlenění finančních prostředků z krajského rozpočtu na oblast PPRCH do dotačních programů na podporu protidrogové politiky Jihočeského kraje a dotační program na podporu prevence kriminality. Odborná pomoc při vyhlášení a administraci dotačního titulu JČK. Hodnocení došlých žádostí. Z hlediska iniciace navyšování prostředků realizace v návaznosti na zjištěné potřeby
Termín	<i>po celou dobu platnosti strategie – průběžně</i>
Výsledky/ výstupy	<i>počet podpořených služeb a programů / metodická podpora, počet jednání konzultací / výše finanční podpory do oblasti PP</i>
Opatření 5/2	Spolupráce s MŠMT na zajištění finančních mechanismů podpory – dotační programy ze státního rozpočtu na realizaci aktivit v oblasti prevence rizikového chování
Postup	<i>Pravidelná komunikace s MŠMT v oblasti financování PP, připomínkování a navrhování změn v připravovaných nebo aktualizovaných metodikách k vyhledávaným dotačním programům. Stabilní participace na procesu dotačního řízení MŠMT.</i>
Termín	<i>po celou dobu platnosti strategie – průběžně</i>
Výsledky/ výstupy	<i>Celkový objem získaných finančních prostředků / počet podpořených služeb a programů ze strany centrálních orgánů (MŠMT) / metodická podpora a pomoc žadatelům / počet jednání a konzultací</i>
Opatření 5/3	Vytvoření samostatného dotačního titulu pro specifickou prevenci rizikového chování
Postup	<i>Zahájení jednání o možnostech vytvoření samostatného dotačního programu na podporu prevence rizikového chování v Jihočeském kraji</i>
Termín	<i>po celou dobu platnosti strategie – průběžně</i>
Výsledky/ výstupy	<i>Počet jednání / nový dotační program kraje</i>
Opatření 5/4	Aktivní přístup k vyhledávání dalších možností financování specifické primární prevence rizikového chování z jiných zdrojů
Postup	<i>Vyhledávání potenciálních partnerů pro zajištění aktivit v oblasti primární prevence, popř. pro inovativní a netradiční projekty realizované na území Jihočeského kraje přesahující rámec možné podpory s grantových programů kraje na podporu prevence</i>
Termín	<i>po celou dobu platnosti strategie – průběžně</i>
Výsledky/ výstupy	<i>počet získaných finančních prostředků / počet žádostí do dotačních programů určených pro kraje / počet podpořených osob / počet oslovených partnerů</i>

Finanční náročnost realizace těchto priorit pro Jihočeský kraj:

Opatření 5.1

Oblast primární prevence 2022 (Op. 1. a 2.)	1,8 mil. Kč *
Oblast primární prevence 2023 (Op. 1. a 2.)	2,2 mil. Kč *
Oblast primární prevence 2024 (Op. 1.a 2.)	2,2 mil. Kč *

* Uvedené částky jsou součástí výdajů kraje na realizaci protidrogové politiky (popsané ve Strategii prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním Jihočeského kraje na období 2022–2024). V případě rozdělení dotačního titulu stávajícího dotačního programu (Podpora a rozvoj protidrogové politiky Jihočeského kraje) na dva dotační programy (Podpora adiktologických služeb a Podpora služeb primární prevence) by došlo k oddělení zde alokované částky od oblasti závislosti (nejdříve pravděpodobně pro rok 2024).

Opatření 5.2; 5.3 a 5.4: Výdaje na činnost Krajské školské koordinátorky prevence rizikového chování a běžné provozní výdaje krajského úřadu Jihočeského kraje.

Přínosy realizace opatření v této oblasti:

- Zajištění realizace efektivních, systematických programů primární prevence a kvalitních akreditovaných vzdělávacích programů pro pedagogy v oblasti primární prevence naplňující cíle této strategie a dalších souvisejících dokumentů.
- V konečném důsledku snížení, minimalizace projevů rizikového chování ve školách a stabilizace situace v jednotlivých školách na území Jihočeského kraje.

Dokumenty vyjadřující roli krajů v systému primární prevence rizikového chování

Metodické doporučení MŠMT

Tvorba krajských koncepčních materiálů vychází z Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č. j. 21 291/2010-28, vydaného MŠMT.

V Článku 3 metodického doporučení (Systém organizace a řízení primární prevence rizikového chování u žáků), jsou uvedeny požadavky a doporučení na úlohu kraje a krajských úřadů v systému primární prevence:

(2) Krajský úřad – zahrnuje krajské úřady i Magistrát hl. m. Prahy (dále jen „KÚ“)

a) koordinuje činnosti jednotlivých institucí systému prevence v resortu školství, mládeže a tělovýchovy na krajské úrovni, a zajišťuje naplňování úkolů a záměrů obsažených ve Strategii prevence rizikového chování u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy,

b) v rámci organizační struktury krajského úřadu pověřuje vhodného pracovníka funkcí „krajského školského koordinátora prevence“

c) vytváří podmínky pro realizaci Minimálních preventivních programů ve školách svého regionu a věcně kontroluje jejich plnění

d) zabezpečuje funkční systém vzdělávání pedagogických a dalších pracovníků školství na úrovni kraje, zaměřený na zvyšování jejich odborné způsobilosti pro činnost v oblasti prevence,

e) zařazuje do dlouhodobých záměrů vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v kraji témata týkající se zejména specifické, ale i nespecifické primární prevence,

f) v rámci koncepce školské politiky a své pravomoci zřizuje pedagogicko-psychologické poradny¹¹ (dále jen PPP), zajišťuje financování metodiků prevence v PPP a jejich činnost.

Krajskému úřadu se doporučuje každoročně vyčleňovat z jeho rozpočtu finanční prostředky určené výhradně na specifickou primární prevenci a rozlišit při statistických sběrech dat aktivity specifické prevence všech návykových látek (alkohol, tabák a nelegální drogy) a prevence dalšího rizikového chování.¹²

Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019–2027

Role koordinátora primární prevence v jednotlivých krajích (přesný název pro pozici je Krajský školský koordinátor primární prevence rizikového chování) je popsána jak v metodickém doporučení MŠMT, tak i v Národní strategii primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019–2027:

Za účelem koordinace činnosti realizovaných v rámci krajské Strategie prevence rizikového chování krajský školský koordinátor prevence spolupracuje především s krajským protidrogovým koordinátorem, manažerem prevence kriminality v kraji a koordinátorem pro romské záležitosti, případně s dalšími koordinátory. Na úrovni obcí metodicky podporuje ředitele škol a školských zařízení, školní metodiky prevence ve všech typech škol a metodiky prevence v pedagogicko-psychologické poradně (PPP). Spolupracuje s preventivním týmem MŠMT. Vymezení činnosti krajských školských koordinátorů prevence je obsaženo v Metodickém doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních.¹³

Dokumenty vztahující se k primární prevenci rizikového chování

Dokumenty na evropské úrovni

Protidrogová strategie EU 2021–2025

Protidrogová strategie EU představuje ústřední politický rámec a stanovuje priority pro protidrogovou politiku EU, jak je pro období let 2021–2025 vymezily členské státy a orgány EU. Cílem strategie je zajistit vysokou úroveň ochrany lidského zdraví, sociální stability a bezpečnosti a přispět ke zvyšování informovanosti. Na základě této strategie připraví Rada akční plán, který stanoví konkrétní opatření k dosažení těchto priorit. Prostřednictvím této strategie EU a její členské státy znovu potvrzují, že jsou odhodlány uplatňovat komplexní a fakticky podložený přístup zaměřený na vyvážené snižování

¹¹ § 35 odst. 2 písm. j) zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení) a § 116 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů).

¹² Více na stránkách MŠMT: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporučení-a-pokyny>

¹³ Více na stránkách MŠMT: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/strategie-a-koncepce-ap-msmt>

poptávky po drogách a jejich nabídce, přičemž jádrem této strategie je zachování lidských práv. Tato strategie zároveň využívá zkušeností získaných během krize způsobené onemocněním COVID-19 v oblasti drog a uplatňuje přístup orientovaný na budoucnost, který podporuje výzkum, inovace a prognostickou činnost s cílem účinněji reagovat na rostoucí výzvy a předvídat je.

<https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/12/18/council-approves-the-eu-drugs-strategy-for-2021-2025/>

Dokumenty na celostátní úrovni

Koncepce podpory dětí a mládeže na období 2014–2020

Koncepce podpory mládeže na období 2014–2020 České republiky určuje strategické cíle státní politiky ve vztahu k mládeži. Reflektuje potřeby mládeže zejména v oblasti vzdělávání a mobility, zaměstnanosti a podnikání mladých lidí, kultury a tvořivosti, jejich participace, zdraví a zdravého životního stylu, mládeže s omezenými příležitostmi a dobrovolnictví. Zabývá se také environmentální a globální rozvojovou problematikou včetně přístupu mladých lidí k právům a informacím.

<http://www.msmt.cz/mladez/koncepce-podpory-mladeze-na-obdobi-2014-2020>

Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+

Strategie 2030+ je klíčový dokument pro rozvoj vzdělávací soustavy České republiky v dekadě 2020–2030+. Cílem je modernizovat vzdělávací systém Česka v oblasti regionálního školství, zájmového a neformálního vzdělávání a celoživotního učení, připravit ho na nové výzvy a zároveň řešit problémy, které v českém školství přetrvávají. Dokument obsahuje dva strategické cíle. První strategický cíl je zaměřit vzdělávání více na získávání kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní i osobní život. Druhý strategický cíl je snížit nerovnosti v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a umožnit maximální rozvoj potenciálu dětí, žáků a studentů. Z hlediska primární prevence rizikového chování je důležitý druhý strategický cíl – snížit nerovnosti v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a umožnit maximální rozvoj potenciálu dětí, žáků a studentů.

<https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030>

Akční plán inkluzivního vzdělávání na období 2016–2018

Dokument vychází z priorit stanovených ve Strategii vzdělávací politiky ČR do r. 2020 a podrobněji definovaných opatření v Dlouhodobém záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR na období 2015-2020. Jednou z dílčích strategií je podporovat efektivní a cílené primárně preventivní aktivity určené žákům i pedagogům s cílem minimalizace či oddálení rizika spojeného s výskytem rizikového chování

<http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/akcni-plan-inkluzivniho-vzdelavani-na-obdobi-2016-2018>

Akční plán digitálního vzdělávání (2021–2027)

Plán nastiňuje vizi Evropské komise týkající se vysoce kvalitního, inkluzivního a přístupného digitálního vzdělávání v Evropě. Jedná se o výzvu k posílení spolupráce na evropské úrovni s cílem:

- poučit se z krize způsobené pandemií COVID-19, během níž se technologie používají ve vzdělávání a odborné přípravě v bezprecedentním měřítku
- přizpůsobit systémy vzdělávání a odborné přípravy digitálnímu věku

https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/digital-education-action-plan_cs

Strategie prevence kriminality na období 2016–2020

Jedním ze strategických cílů Strategie prevence kriminality je také zaměření na prevenci kriminality dětí a mládeže, popř. resocializaci pachatelů.

<http://www.mvcr.cz/clanek/strategie-prevence-kriminality-v-ceske-republice-na-leta-2016-az2020.aspx>

Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027

Národní strategie je klíčovým dokumentem pro řešení protidrogové politiky. Hlavním cílem strategie je především předcházení a snižování zdravotních, sociálních, ekonomických a nehmotných škod vyplývajících z užívání návykových látek, hazardního hraní a dalšího závislostního chování a z existence legálních i nelegálních trhů s návykovými látkami, hazardním hraním a s dalšími produkty se závislostním potenciálem. Mezi prioritní témata, na která se strategie zaměřuje, je například posílení prevence a snížení související zvýšení informovanosti, dále zajištění kvality a dostupnosti sítě adiktologických služeb, efektivní regulace trhů s návykovými látkami a závislostními produkty, zajištění efektivního řízení, koordinace a financování.

https://www.vlada.cz/assets/ppov/protidrogova-politika/strategie-a-plany/Narodni_strategie_2019-2027_fin.pdf

Strategické a další dokumenty na krajské úrovni

Krajský akční plán rozvoje vzdělávání v Jihočeském kraji

<https://kap.kraj-jihocesky.cz/>

Komunitní plány jednotlivých samospráv Jihočeského kraje

<http://socialniportal.kraj-jihocesky.cz/?planovani-socialnich-sluzeb-mistni-uroven>

Legislativní opora primární prevence rizikového chování

Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, který ukládá povinnost vytvářet podmínky pro zdravý vývoj dětí, žáků a studentů a pro předcházení vzniku rizikového chování.

Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek (nahradil zákon č. 379/2005 Sb.)

Tento zákon upravuje opatření k ochraně před škodami působenými užíváním návykových látek a působnost správních úřadů a územních samosprávných celků při přijímání a provádění opatření podle tohoto zákona.

Zákon č. 333/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, upravuje kromě ústavní a ochranné výchovy upravuje oblast preventivně výchovné péče, resp. činnost Středisek výchovné péče.

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů stanovuje, že školní metodik prevence, který splňuje kvalifikační předpoklady, má nárok na příplatek za svou činnost.

Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů stanovuje nezbytné kvalifikační předpoklady pro výkon specializovaných činností (mezi něž patří i výkon školního metodika prevence).

Vyhláška č. 72/2005 Sb., ve znění vyhlášky č. 116/2011, Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, je klíčovou pro funkci školního metodika prevence a metodika prevence v pedagogicko-psychologických poradnách, zákonně ukotvuje tuto funkci. Vymezuje kompetence v rámci školy a současně stanovuje metodické řízení školního metodika prevence metodikem prevence PPP.

Z tohoto zákona (konkrétně z §7) jasně vyplývá, že každá škola má za povinnost se primární prevencí rizikového chování zabývat a uskutečňovat a zpracovávat program poradenských služeb, který zahrnuje preventivní program školy zaměřený na předcházení a řešení projevů rizikového chování.

Vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění pozdějších předpisů se zabývá problematikou dětí se speciálními vzdělávacími potřebami (ve vztahu k primární prevenci zejména oblast sociálního znevýhodnění).

Vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, která v §2 přímo stanovuje, že školská zařízení pro zájmové vzdělávání budou uskutečňovat formy činností vedoucí k prevenci rizikového chování dětí, žáků, studentů.

Nařízení vlády 239/2015 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků, ve znění nařízení vlády č. 273/2009 Sb.

Seznam použitých zkratk

ČR – Česká republika
ČŠI – Česká školní inspekce
DP – Dotační program
DVPP – Další vzdělávání pedagogických pracovníků
EU – Evropská unie
ESF – Evropský sociální fond
JČK – Jihočeský kraj
KAP – Krajský akční plán rozvoje vzdělávání
KHS – Krajská hygienická stanice
KŠKPPRCH – Krajský školský koordinátor primární prevence rizikového chování
KÚ – Krajský úřad
MAS – Místní akční skupina
MPP – Minimální preventivní program
MP PPP – Metodik prevence v Pedagogicko-psychologické poradně
MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠ – Mateřské školy
MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MÚ – Městský úřad
MV ČR – Ministerstvo vnitra
NPI – Národní pedagogický institut
NNO – Nestátní nezisková organizace
NZDM – Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež
OMP – Okresní metodik prevence
OSPOD – Odbor sociálně právní ochrany dětí
OSPRCH – Odborná společnost pro prevenci rizikového chování
OSO V – Oddělení sociálních věcí a zdravotnictví
OŠMT – Odbor školství, mládeže a tělovýchovy
PČR – Policie České republiky
PK – Prevence kriminality
PMS – Probační a mediační služba
PP – Primární prevence
PPP – Pedagogicko-psychologická poradna
PPRCH – Primární prevence rizikového chování
PPP – Pedagogicko-psychologická poradna
SŠ – Střední škola
SVP – Středisko výchovné péče
ŠMP – Školní metodik prevence
VŠ – Vysoká škola
ZŠ – Základní škola
ZVAS – Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a Středisko služeb školám
ZZ MPP – Závěrečná zpráva o plnění Minimálního preventivního programu